

Transgraniczny Przewodnik Historii Grenzüberschreitender Leitfaden durch die Geschichte

Tirschtiegel Trzciel

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007 – 2013, Fundusz Małych Projektów i Projekty Sieciowe Euroregionu Pro Europa Viadrina oraz z budżetu państwa

„Pokonywać granice poprzez wspólne inwestowanie w przyszłość”
„Grenzen überwinden durch gemeinsame Investition in die Zukunft”

Turystyka kulturowa jest dzisiaj jednym z najszybciej rozwijających się segmentów rynku turystycznego w dobie globalizacji. Związana z poznawaniem wytworów kultury dawnej i współczesnej oraz sposobów życia ludzi w poszczególnych regionach, obejmuje turystykę zorientowaną na dziedzictwo kulturowe, zdeponowane w poszczególnych regionach oraz gminach. Jednym z podstawowych zagadnień oraz problemów jakie są dostrzegalne w obszarze tworzenia własnej odmienności a tym samym podniesienia atrakcyjności turystycznej, jest finansowanie rozwoju turystyki oraz budowa marki turystycznej.

Der Kulturtourismus ist einer der Zweige des touristischen Marktes, die sich in der Zeit der Globalisierung am schnellsten entwickeln. Er zielt darauf, die Werke der alten und heutigen Kultur kennen zu lernen, der Art des Lebens in unterschiedlichen Regionen und Gemeinden. Zu den wichtigsten Fragen und Problemen bei der Gestaltung der eigenen Besonderheit und damit bei der Erhöhung der touristischen Attraktivität der Region ist die Finanzierung der Entwicklung des Tourismus und die Schaffung eines touristischen Kennzeichens.

TRZCIEL to niewielkie miasteczko nad Obrą, położone między jeziorami Młyńskim i Wielkim, w powiecie międzyrzeckim, we wschodniej części województwa lubuskiego. Miasto składa się z dwóch części: po wschodniej stronie Obry leży tzw. Stare Miasto a po stronie zachodniej założono tzw. Nowe Miasto.

Nazwa Trzciel pochodzi od prasłowiańskiego wyrazu „trzielina”, co wg Słownika

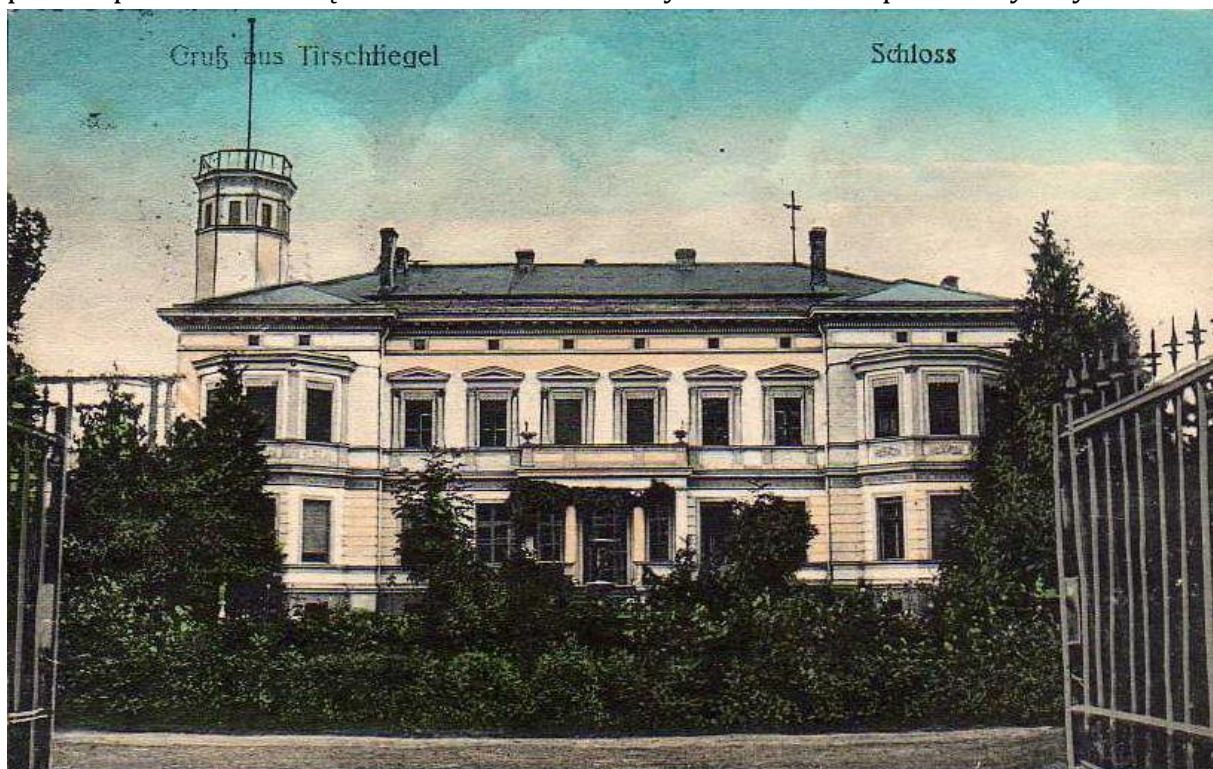

Drewniany most na Obrze z przełomu XIX i XX wieku

Lindego oznaczało łodygę trzciny. Na przestrzeni wieków nazwę miasta różnie pisano. W dokumencie Jana Długosza z 1307 roku pojawia się nazwa Trzczel. W dokumencie z 1319 roku, sporządzonym w języku niemieckim, występuje nazwa Torstetel. W kolejnych dokumentach pojawiają się następujące

nazwy i tak: Trzcyel z 1338, Trzel z 1393, Tzrel z 1394, Trzczel z 1398, Trciel oraz Trcziel. W 1821 roku w korespondencji urzędowej i na mapach pojawia się niemiecka nazwa Tirschtiegel.

Trzciel należy do najstarszych osad na Ziemi Międzyrzeckiej. Był prawdopodobnie osadą o charakterze obronnym w czasach prehistorycznych na co

Zamek w Trzcielu - widok z przełomu XIX i XX wieku

wskazuje dość dobrze zachowane grodzisko. W czasach późniejszych Trzciel zachował charakter obronny. Jeszcze w XIV wieku na lewym brzegu Obry stał zamek obronny, przy którym rozwijało się życie miejskie.

W okresie tworzenia się państwowości polskiej Trzciel będący osadą dostaje się pod panowanie Mieszka I, który prowadzi stąd akcje przeciwko Pomorzu Zachodniemu. Na tych terenach Mieszko I zostaje pokonany, ponieważ Pomorzanie połączyli się ze Związkiem Weleckim. Mieszko I po raz pierwszy pokonuje Pomorzan i

Rynek Nowego Miasta z początku XX wieku

Weletów dopiero w 967 roku, zatrzymując się na Ziemi Międzyrzeckiej. Trzciel należał do Polski do końca panowania Bolesława Krzywoustego. Na podstawie jego testamentu z 1138 roku, Trzciel wraz z Ziemią Lubuską przechodzi pod panowanie książąt śląskich.

W 1241 roku po śmierci Henryka Pobożnego dzielnica Śląska rozpada się na

Budynek dawnego Ratusza

szereg księstw. Ciągłe walki między książętami panującymi na Śląsku oraz układy z Niemcami doprowadziły do utraty Ziemi Lubuskiej. W 1287 roku margrabiowie Brandenburscy stali się jej właścicielami. Z tego też czasu pochodzi pierwsza informacja historyczna o Trzcielu zapisana w aktach. Podczas sporów dzielnicowych pomiędzy Bolesławem Rogatką, księciem legnickim, a jego braćmi, Henrykiem III i

Konradem I Głogowskim, strony walczące powołały w 1252 roku biskupa wrocławskiego Tomasza I na rozjemcę. Z jego wyroku Trzciel wraz z okolicą dostał się Konradowi, księciu głogowskiemu. Pod panowaniem książąt głogowskich pozostawał do 1293 roku, kiedy to został przekazany w zastaw margrabiemu brandenburskiemu Konradowi. Jego następca, margrabia Waldemar, zawarł z książętami śląskimi Henrykiem i Przemysławem umowę, mocą której przejął na własność dorzecza Obry od

Kopanicy do Międzyrzecza ze Zbąszyniem, Trzcielem i Rybojadami w zamian za Krosno, Żagań i Międzyrzecz. Powyższy układ nie wszedł w życie z powodu śmierci margrabiego Waldemara.

Budynek poczty z końca XIX wieku

tw. Nowe Miasto, Nowy Trzciel.

4 maja 1655 roku Trzciel zajmują Szwedzi, którzy palą, niszczą i mordują ludność

Za czasów Władysława Łokietka Zbąszyniem, Babimostem i Trzcielem władali wojewodowie pomorscy Świecowie. Po rokoszu jaki ponieśli na Pomorzu przeciw Łokietkowi, zabrano im posiadłości i przekazano królowi polskiemu. Od 1329 roku Trzciel został włączony do Polski i otrzymał niektóre prawa miejskie. Pełne prawa miejskie otrzymał dopiero za czasów panowania w Polsce Króla Kazimierza Jagiellończyka w 1458 roku. W drugiej połowie XIV wieku właścicielami Trzciela stają się Wezenbrokowie.

W końcu XV wieku Trzciel wszedł w posiadanie Ostrorogów Lwowskich. Po nich dziedziczyli miasto w XVII wieku Opalińscy, a dalej Mielżyńscy i Szolędrscy.

W czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648) na lewym brzegu Obry osiedlili się uchodźcy ze Śląska i Brandenburgii, zakładając

Kościół ewangelicki (obecnie Ogródek Jordanowski)

miasta. W pożarze zginęły cenne zbiory archiwalne miasta, wszelkie akta i dokumenty. Spalono też rejestr obywateli przyjmujących prawo miejskie tzw. Komput Mieszczan Miasta Trzciela. Spalone zostały też budynki ratusza i kościołów św. Wojciecha i św. Anny. Po potopie szwedzkim przystąpiono do odbudowy zniszczonego miasta. Kościół

Dworzec wschodni - polski

p.w. św. Wojciecha w swojej historii spłonął jeszcze dwukrotnie. W 1737 roku w wielkim pożarze miasta wraz z 72 domami oraz w czasie pożaru Starego Miasta w roku 1809, kiedy spłonął także, leżący na lewym brzegu Obry, zamek.

W 1793 roku w wyniku rozbiorów Polski, Trzciel przeszedł pod panowanie króla pruskiego Fryderyka Wilhelma. Na długie lata stał się zachodnim cyplem Wielkiego Księstwa Poznańskiego a od 1830 roku prowincji poznańskiej. Wcześniej należący do starostwa w Babimoście od tego czasu należał do okręgu międzyrzeckiego. Do 1795 roku Stary i Nowy Trzciel miały osobnych burmistrzów. W tymże roku pierwszym wspólnym burmistrzem wybrany został Stefan Dobkowicz, który sprawował ten urząd przez 25 lat. Od tego też roku w księdze przyjęć do prawa miejskiego język polski zostaje zastąpiony językiem niemieckim.

Otwarcie dworca zachodniego - niemieckiego w 1929 roku

1 listopada 1806 roku ze swym wojskiem, maszerując na Rosję, zatrzymał się w Trzcielu Napoleon Bonaparte. W 1807 roku miasto weszło w skład Księstwa Warszawskiego i wtedy to do księgi przyjęć wraca język polski. Zwyczaj ten zachował się do roku 1821.

Do 1824 roku trwała odbudowa kościoła św. Wojciecha. W tym też czasie władze pruskie

zarządziły usunięcie cmentarzy z miast ze względów sanitarnych. Dlatego Rada Kościelna założyła nowy cmentarz przy drodze do Miedzichowa.

W 1820 roku pojawia się pierwsze niemieckie nazwisko burmistrza Trzciela – Martin Klenke. Jego następcami byli już Niemcy. W tych latach bezwzględnej germanizacji następuje duży, bo niemal 50% odpływ ludności polskiej i jeszcze większy odpływ ludności żydowskiej z miasta. Po spisie ludności z 1843 roku w obu częściach

Trzciel na mapie z 1940 roku

miasta i sąsiednim majątku żyło 2400 mieszkańców, z czego 64% stanowili ewangelicy, 23% katolicy a 13% Żydzi. Społeczeństwo Trzciela składało się z mieszczaństwa z ziemią, kupców, urzędników i przemysłowców. Między tymi ostatnimi znajdowało się wielu sukienników. Uprawa chmielu została wyparta w XIX stuleciu przez wikliniarstwo. W mieście funkcjonowała miejska i policyjna administracja, sąd i administracja powiatowa. Poczta istniała od roku 1810.

Do 3 listopada 1887 roku obie części miasta zachowywały całkowitą odrębność. 10 sierpnia 1888 roku Ministerstwo w Berlinie zatwierdziło fakt zjednoczenia Trzciela w jeden organ administracyjny.

Na terenie Nowego Miasta znajdował się park z pałacem, który został zbudowany około połowy XIX wieku. Właścicielem całego majątku był Ernst Gotthelf Fischer von Mollard.

W 1901 roku ukończono budowę wieży kościelnej przy kościele św. Wojciecha, zawieszono dzwony a w 1903 roku wmontowano zegar.

W 1911 roku założono w Trzcielu linię kolejową wraz z zabudowaniami dworca. Linia prowadziła ze Zbąszynia do Międzychodu.

Po I Wojnie Światowej i klęsce Niemiec, na mocy Traktatu Wersalskiego, miasto Trzciel miało pozostać w granicach Rzeszy Niemieckiej. Jedynie niewielka jego część położona na wschód od wspomnianej linii kolejowej weszła w skład odrodzonego państwa polskiego. Linia kolejowa znalazła się po stronie polskiej. Trzciel pozostał miastem podzielonym aż do 1939 roku tj. do wybuchu II Wojny Światowej.

W okresie międzywojennym w Trzcielu istniały dwa kościoły: ewangelicki w Nowym Mieście i katolicki p.w. św. Wojciecha w Starym Mieście. Stała też bożnica żydowska i dwie kaplice innowierców. Kościół ewangelicki został rozebrany po II Wojnie Światowej, pozostał jedynie budynek domu parafialnego (byłe przedszkole przy ul. Mickiewicza). W styczniu 1925 roku przy obecnej ulicy Armii Czerwonej założony został nowy cmentarz, gdyż dawny znalazł się po stronie polskiej.

Polsko - niemieckie przejście graniczne w okresie międzywojennym

Przebieg granicy spowodował konieczność stworzenia połączeń kolejowych na zachód. W skutek tego 13 września 1929 roku otwarto linię kolejową z Trzciela do Lutola Suchego. Po wybuchu II Wojny Światowej uznano ją jednak za mało przydatną.

W wojnie obronnej 1939 roku nie było większych walk w okolicach Trzciela. Najbardziej widocznymi przejawami wojny były represje wobec ludności polskiej,

Dawny budynek sądu - obecnie Urząd Miejski

wysyłanie do obozów pracy w głąb Rzeszy oraz funkcjonowanie obozów pracy w okolicach miasta.

26 stycznia 1945 roku do Trzciela wkraczają wojska radzieckie. Po wyzwoleniu przybywają do miasta z okolic Wielkopolski i kresów wschodnich jego pierwsi mieszkańcy. Pierwszym polskim burmistrzem po przeszło 100-letniej przerwie zostaje Zygmunt Wałęza, który w pierwszym dniu urzędowania wpisał swoje

nazwisko do Komputu Mieszczan Miasta Trzciela – księgi, która świadczy o polskości Trzciela i jego mieszkańców, którzy żyli i gospodarzyli w nim już przeszło 300 lat temu.

W 1945 roku Trzciel nadal był podzielony nie tylko na gminy, powiaty, ale także województwa. Trzciel Odbudowa włączony został do gminy Miedzichowo i powiatu nowotomyskiego, województwa poznańskiego. Miasteczko znalazło się w powiecie międzychreckim, a po utworzeniu na Ziemiach Odzyskanych nowego województwa, w

zielonogórskim. W 1972 roku część Odbudowy przyłączono do miasta, a pozostałą część osady do Starego Folwarku. W roku 1975 dzielone sztucznie części znalazły się w woj. gorzowskim. Historia lubi się jednak powtarzać. Po wprowadzeniu w 1999 roku nowego podziału administracyjnego ponownie zostały one odgródzone granicą województwa.

Trzciel dzisiaj

Dzisiaj Trzciel liczy około 2500 mieszkańców. Jest siedzibą gminy, zajmującej powierzchnię blisko 18 000 ha, zamieszkałej przez około 6500 osób.

Jeziora i lasy, stanowiące największym bogactwem Trzciela, są stworzone do wypoczynku. Rzeka Obrą z jeziorami zajmuje 4% powierzchni gminy, a lasy aż 47%. Każdy, kto żegluguje, uprawia windsurfing lub kajakarstwo powinien wybrać się na północ od Trzciela. Trzy połączone jeziora: Wielkie, Konin i Rybojadło tworzą akwen o powierzchni 299 ha. Ich urozmaicona linia brzegowa, pełna zatoczek i półwyspów, daje szansę niepowtarzalnych przeżyć amatorom sportów wodnych. Rowery wodne i kajaki można wypożyczyć w ośrodkach wczasowych znajdujących się nad tymi jeziorami.

Wioślarzy zapraszamy na spływ kajakowy rzeką Obrą. Płyne ona przez gminę na długości 20 km. Płyne z południa na północ po wschodniej krawędzi terytorium gminy. Szlak wodny na Obrze jest dostępny dla wszystkich bez względu na umiejętności wioślarskie. Kajak można zwodować już w Zbąszyniu (na południe od Trzciela). Po drodze można się zatrzymać nad jeziorem Lutol, a następnego dnia dobić do Trzciela, zwiedzić miasto i zrobić zakupy na dalszą wyprawę. Cały szlak do ujścia Obry koło Skwierzyny ma razem z jeziorami ponad 100 km. Jezioro Wielkie, przez które prowadzi

szlak, objęte jest ochroną rezerwatową, ale zorganizowane grupy kajakarzy mogą je przepływać bez dobijania do brzegu.

Trzcielskie jeziora i Obra, z prawie wszystkimi gatunkami ryb słodkowodnych, są celem wypraw wędkarzy z całej Polski. Piękne lasy obfitują w grzyby i jagody. Nie brakuje też dzikiej zwierzyny: saren, jeleni, dzików i lisów. Spotkać można kunę, tchórza i borsuka. Tereny te cieszą się dobrą sławą wśród myśliwych. Polecamy leśniczówkę Bieleń Nadleśnictwa Trzciel z pokojami hotelowymi i gastronomią. Każdy kto odwiedzi te strony będzie urzeczony ich niepowtarzalnością i pięknem.

Miejscowe lasy i walory krajobrazowe pasa jezior obrzańskich uznano za szczególnie cenne i dla ich ochrony utworzono w 1986 r. Pszczewski Park Krajobrazowy obejmujący ponad 12 tys. ha lasów i jezior ze strefą ochronną o powierzchni ponad 33 tys. ha. Przeważają tu bory sosnowe, choć w pobliżu jezior pojawia się las mieszany, głównie dęby, buki, brzozy, olchy, świerki i graby. Jezioro Wielkie wraz z wyspami tworzy rezerwat ornitologiczny. Występuje tu ok. 140 gatunków ptaków, duże kolonie czapli siwej i kormorana czarnego (prawie 100 gniazd). Na największej z wysp rośnie 200-letni las dębowy. Wielką atrakcją stanowi Wyspa Kormoranów. 4 km na północny zachód od Trzciela utworzono rezerwat "Rybojady" chroniący jedno z największych torfowisk Pojezierza Lubuskiego. Trzcielska okolica to naturalne siedlisko wielu gatunków ptaków, m.in. bociana czarnego, orlika krzykliwego i żurawia. Warto wybrać się do rezerwatu "Czarna Droga" w pobliżu Brójec, by zobaczyć pierwotny las liściasty z dębami sięgającymi 27 m wysokości. Obwód pnia przekracza 7 m. W rezerwacie rośnie też stuletni las bukowy z rzadką lilią złotogłów. Okolice stanowi prawdziwy raj dla amatorów fotografii.

Malownicze zakątki, leśne dukty i drogi zachęcają do pieszych wędrówek. Szczególnie polecamy ścieżkę przyrodniczą z Trzciela, krawędzią doliny Obry do Łysej Góry oraz piękną trasę z Trzciela do Pszczewa wzdłuż jezior Konin, Wielkie i Chłop.

Amatorom jazdy na rowerze polecamy liczne szlaki rowerowe biegnące przez gminę z wieloma atrakcjami architektonicznymi i przyrodniczymi.

Podczas pobytu w okolicach Trzciela oraz w trakcie turystycznych wędrówek nie można przejść obojętnie obok miejscowych zabytków. Warto zobaczyć domy szachulcowe z XVIII - XIX wieku i neogotycki kościół parafialny p.w. Św. Wojciecha w Trzcielu z barokowym wyposażeniem wnętrza z 1824r. W pobliżu, na prawym brzegu Obry znajduje się grodzisko średniowieczne z poł. XIII w., a przy drodze do Jabłonki kirkut, stary cmentarz żydowski z XVIII w. Ponadto warto obejrzeć późnogotycki kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Chociszewie, park pałacowy w Łagowcu, drewniany, belkowany kościół p.w. MB Częstochowskiej z 1717r. w Sierczynku, neogotycki kościół p.w. Imienia NMP z 1860r. w Brójcach oraz neogotycki kościół p.w. Św. Piotra i Pawła z 1889r. w Lutolu Suchym.

Położenie gminy przy trasie A2, 100 km od zachodniej granicy państwa i 80 km od Poznania, stwarza dogodne warunki do rozwoju międzynarodowej turystyki, handlu i hotelarstwa. Do istniejącej już bazy noclegowej dołączają nowe hotele, motele i pensjonaty. Powstają nowoczesne restauracje, bary i kawiarnie. Rolnicy zaczynają prowadzić działalność agroturystyczną. Typowo rolnicze miejscowości jak Lutol Mokry czy Rybojady przekształcają się we wsie letniskowe. Ciągłe rozwijająca się baza turystyczna przyciąga coraz więcej osób spragnionych wypoczynku w ciszy, spokoju i pięknej scenerii lasów i jezior.

Centrum życia kulturalnego w Trzcielu stanowią m.in.: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Biblioteka Publiczna oraz miejscowe szkoły. Do tradycyjnych, corocznych imprez należą: Festiwal Zespołów Śpiewaczych "Szparagowe Żniwa", Festiwal Młodzieży Niepełnosprawnej, Dni Trzciela, Gminny Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej, Gminny Konkurs Recytatorski, biegi uliczne, zawody zapaśnicze, dożynki gminne i gminne zawody strażackie.

W gminie nie ma dużych zakładów przemysłowych, rozwija się natomiast rzemiosło charakterystyczne dla tego regionu. Meble i elementy małej architektury ogrodowej to znane w Polsce produkty trzcielskich stolarzy. Od kilku lat popularność zdobywa kowalstwo artystyczne. Specjalnością gminy są także szparagi.

Gmina Trzciel jest aktywna we współpracy z partnerami niemieckimi. Od 1993r. współpracuje z gminą Asendorf, a od 2000r., w ramach Euroregionu Pro Europa Viadrina, z gminą Falkenberg. Dotychczasowa współpraca przebiegała w serdecznej atmosferze i opierała się na sprzyjających integracji spotkaniach po obu stronach granicy, wymianie młodzieży, imprezach kulturalnych, konferencjach i sympozjach.

Asendorf

Falkenberg

Zapraszamy do Trzciela!

Grenzüberschreitender Leitfaden durch die Geschichte

Trzciel ist eine Kleinstadt an der Obra, gelegen zwischen den Seen Młyńskie und Wielkie, im Landkreis Międzyrzecz, im östlichen Teil der Woiwodschaft Lebus. Sie besteht aus zwei Teilen: an der östlichen Seite der Obra liegt die sog. Alte Stadt, an der westlichen Seite – die sog. Neue Stadt.

Die Bezeichnung „Trzciel“ stammt von dem altslawischen Begriff „trzcielina“, was nach dem Linde-Wörterbuch soviel wie „Schilfstengel“ bedeutet. Der Name der Stadt wurde im Laufe der Jahrhunderte unterschiedlich geschrieben. In einer Urkunde von Johannes Longinus von 1307 taucht der Name Trzczel auf. In einer Urkunde, die 1319 in der deutschen Sprache gefertigt wurde, heißt der Ort Torstetel. In weiteren Dokumenten tauchen weitere Namen auf, und zwar: Trzcyel 1338, Trzel 1393, Tzrel 1394, Trzczel 1398, Trciel sowie Trzciel. Seit 1821 erscheint auf den amtlichen Schriftstücken und auf Landkarten der deutsche Name Tirschtiegel.

Trzciel gehört zu den ältesten Siedlungen im Meseritzer Land. Zu den vorgeschichtlichen Zeiten handelte es sich wahrscheinlich um eine Wehrsiedlung, worauf eine gut erhaltene Burganlage hinweist. Auch später behielt Trzciel seinen Verteidigungscharakter. Noch im 14. Jahrhundert stand auf dem linken Oderufer eine Wehrburg, bei der sich das Stadtleben entwickelte.

Zur Zeit der Entstehung des polnischen Staates gelangte Trzciel unter die Herrschaft Mieszko I., der von hier aus seine Eroberungszüge gegen Westpommern unternahm. Auf diesen Gebieten wurde aber Mieszko I. geschlagen, nachdem sich die Pommern mit den Liutizen verbunden haben. Mieszko I. konnte die Pommern und Liutizen zum ersten Mal erst 967 schlagen und das Meseritzer Land behalten. Trzciel gehörte Polen bis zum Ende der Herrschaft von Bolesław dem Schiefmund. Aufgrund seines Testamentes von 1138 übergang Trzciel samt dem Lebuser Land unter die Herrschaft der schlesischen Herzöge.

Nach dem Tode Heinrich des Frommen im Jahre 1241 zerfiel diese Provinz in eine Reihe von kleineren Herzogtümern. Durch die ständigen Kämpfe unter den schlesischen Herren und Verträge mit den Deutschen wurde die polnische Kontrolle über das Lebuser Land verloren. Seine Eigentümer wurden 1287 die Brandenburger Markgrafen. Von dieser Zeit stammt auch die erste Erwähnung von Trzciel in den Urkunden. Während der Streitigkeiten zwischen Bolesław Rogatka, dem Herzog von Legnitz, und seinen Brüdern, Heinrich III. und Konrad I. von Glogau beriefen die kämpfenden Parteien 1252 den Breslauer Bischof, Thomas I., zum Vermittler. Gemäß dessen Urteil gelangte Trzciel samt der Umgebung an Konrad. Unter der Herrschaft der Glogauer Herzöge blieb es bis 1293, als es dem Brandenburger Markgrafen Konrad übergeben wurde. Dessen Nachfolger, Waldemar, schloss mit den schlesischen Herzögen Heinrich und Przemysł einen Vertrag, kraft dessen er das Einzugsgebiet der Obra von Kopanica bis nach Międzyrzecz mit Zbąszyń, Trzciel und Rybojady als Gegenleistung für Krosno, Żagań und Międzyrzecz erhielt. Der Vertrag konnte wegen des Todes des Markgrafen Waldemar nicht in Kraft treten.

Zu Zeiten Władysław Ellenlang herrschten über Zbąszyn, Babimost und Trzciel die Pommerschen Woiwoden Świec. Nach einer Aufruhr, die sie in Pommern gegen Ellenlang organisiert haben, wurden ihnen diese Ländereien entzogen und dem polnischen König direkt übergeben. Im Jahre 1329 wurde Trzciel Polen einverleibt und erhielt bestimmte Stadtrechte. Volle Stadtrechte erhielt es erst mit der Herrschaft König Kazimierz Jagiellończyk, 1458. In der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts werden die Wesenbroks zu Herrschern von Trzciel.

Gegen das Ende des 14. Jahrhunderts gelangte es unter die Herrschaft der Ostrorog von Lemberg. Im 17. Jahrhundert wurde die Stadt von der Familie Opaliński, dann Mielżyński und Szołdrski geerbt.

Während des Dreißigjährigen Krieges (1618-1648) siedelten sich auf dem linken Obra-Ufer Flüchtlinge aus Schlesien und Brandenburg nieder, die die sog. Neue Stadt gründeten.

Am 4. Mai 1655 wurde Trzciel von den Schweden besetzt, niedergebrannt und zerstört, die Einwohner ermordet. Im Feuer wurden wertvolle Archivalien der Stadt, Urkunden und Dokumente vernichtet. Auch das Register der Einwohner der Stadt, die die Stadtrechte annahmen, ging verloren. Niedergebrannt wurden die Gebäude des Rathauses, der Kirchen Hl. Adalbert und Hl. Anna. Nach der schwedischen Eroberung begann man mit dem Wiederaufbau der Stadt. Die Adalbert-Kirche ist danach noch zweimal niedergebrannt: 1737, bei einem Großbrand, samt 72 Häusern, und 1809, bei einem Brand, bei dem auch das auf dem linken Obra-Ufer liegende Schloss niederbrannte.

Im Jahre 1793 ging Trzciel infolge der Teilung Polens, unter die Herrschaft des preußischen Königs Friedrich Wilhelm. Für lange Jahre wurde es zur westlichen Spitze des Großherzogtums Posen und seit 1830 der Posener Provinz. Auch wenn es früher dem Landkreis Babimost gehörte, ging es nun in den Kreis Meseritz über. Bis 1795 hatten das alte und das neue Trzciel separate Bürgermeister. Doch in jenem Jahr wurde der erste gemeinsame Bürgermeister gewährt, Stefan Dobkowicz, der dieses Amt 25 Jahre lang innehatte. Im selben Jahr wurde die polnische Sprache durch Deutsch als Amtssprache der Stadt ersetzt.

Bei seinem Eroberungszug nach Rußland hielt sich in Trzciel am 1. November 1806 Napoleon Bonaparte auf. Im Jahre 1807 wurde die Stadt zu einem Teil des Herzogtums Warschau, und so kam auch Polnisch als die Amtssprache zurück. Dies blieb sie bis 1821.

Bis 1824 dauerte der Wiederaufbau der Adalbert-Kirche. Zu diesem Zeit ließen die preußischen Behörden die Friedhöfe aus sanitären Gründen beseitigen. Deswegen gründete der Kirchenrat einen neuen Friedhof an der Straße nach Miedzichowo.

Im Jahre 1820 taucht zum ersten Mal ein deutscher Name des Bürgermeisters auf – Martin Klenke. Seine Nachfolger waren von nun an Deutsche. Zu diesen Zeiten der rücksichtslosen Germanisierung kam es zu einem großen Rückgang der polnischen Bevölkerung; noch deutlicher war er bei den Juden zu sehen. Nach dem Einwohnerverzeichnis von 1843 lebten in den beiden Teilen der Stadt und im benachbarten Landgut 2400 Menschen, davon 64 % Protestanten, 23 % Katholiken und

13 % Juden. Die Bevölkerung von Trzciel setzte sich aus Bürgertum mit Landbesitz, Kaufläuten, Beamten und Industriellen zusammen. Unter den letzteren waren viele Tuchmacher. Der Hopfenanbau wurde im 19. Jahrhundert durch die Korbmacherei verdrängt. In der Stadt arbeitete die Stadt- und Polizeiverwaltung, ein Gericht und die Landkreisverwaltung. Seit 1810 gab es auch die Post.

Die beiden Teile der Stadt blieben bis zum 3. November 1887 voneinander völlig abgetrennt. Am 10. August 1888 bestätigte das Ministerium in Berlin eine Zusammenführung der beiden Teile zu einer Stadt.

In der Neuen Stadt befand sich ein Park mit einem Palast, der um die Mitte des 19. Jahrhunderts gebaut wurde. Eigentümer des Gutshofes war Ernst Gotthelf Fischer von Mollard.

Im Jahre 1901 wurde der Bau des Turmes an der Adalbert-Kirche abgeschlossen und die Glocken aufgehängt; 1903 – die Uhr montiert.

Im Jahre 1911 schloss man die Stadt zum Bahnsystem ein und baute einen Bahnhof. Die Linie führte von Zbąszyn nach Międzychód.

Nach dem Ersten Weltkrieg sollte Trzciel kraft des Vertrages von Versaille innerhalb der Grenzen des Deutschen Reiches bleiben. Nur ein kleiner Teil, östlich der Bahnlinie, wurde dem neu gegründeten polnischen Staat einverleibt. Auch die Bahnlinie gelangte auf die polnische Seite. Trzciel blieb bis September 1939 geteilt, also bis zum Ausbruch des Zweiten Weltkrieges.

In der Zwischenkriegszeit gab es in Trzciel zwei Kirchen: die evangelische in der Neuen Stadt und die katholische Adalbert-Kirche in der Alten Stadt. Es stand hier auch ein jüdisches Gotteshaus und zwei Kapellen anderer Konfessionen. Die evangelische Kirche wurde nach dem Zweiten Weltkrieg abgerissen, es blieb nur das Gebäude des Pfarrhauses (ehemaliger Kindergarten in der ul. Mickiewicza) vorhanden. Im Januar 1925 wurde bei der heutigen ul. Armii Czerwonej ein neuer Friedhof gegründet, denn der alte befand sich auf der polnischen Seite.

Durch den Verlauf der Grenze mussten neue Bahnverbindungen nach Westen erbaut werden. So entstand am 13. September 1929 eine neue Bahnlinie von Trzciel nach Lutol Suchy. Doch nach dem Zweiten Weltkrieg wurde sie für nicht mehr brauchbar erklärt.

Während des Polenzuges 1939 wurde um Trzciel kaum gekämpft. Die sichtbarsten Zeichen des Krieges waren die Repressalien gegenüber der polnischen Bevölkerung, die in Arbeitslager im Inneren des Reiches geschickt wurde, und die Arbeitslager in der Nähe der Stadt selbst.

Am 26. Januar 1945 marschierten in Trzciel die sowjetischen Truppen ein. Danach kommen in die Stadt Einsiedler aus Großpolen und den ehemaligen ostpolnischen Gebieten. Der erste polnische Bürgermeister der Stadt wurde nach einer über 100 Jahre dauernden Pause Zygmunt Wałęza, der am ersten Tag seiner Arbeit seinen Namen in das Verzeichnis der Bürger der Stadt Trzciel eingetragen, das Buch also, das von der polnischen Stammung von Trzciel und dessen Einwohnern zeugte, die hier schon über 300 Jahre her lebten und arbeiteten.

Im Jahre 1945 war Trzciel weiterhin geteilt, und zwar nicht nur unter zwei Gemeinden, sondern auch Landkreisen und Woiwodschaften. Trzciel Odbudowa wurde der Gemeinde Miedzichowo und dem Landkreis Nowy Tomysl einverleibt, in der Woiwodschaft Posen. Die Stadt befand sich im Landkreis Meseritz, und nach der Bildung der neuen Woiwodschaften auf dem Gebiet der sog. Wiedergewonnenen Gebiete – in der Woiwodschaft Zielona Gora. Im Jahre 1972 wurde ein Teil von Trzciel Odbudowa mit der Stadt verbunden, der restliche – der Siedlung Stary Folwark. Im Jahre 1975 befanden sich die beiden künstlich geteilten Teile in der Woiwodschaft Gorzow. Doch die Geschichte wiederholt sich oft. Nachdem 1999 eine Verwaltungsreform durchgeführt wurde, kam wieder eine Grenze der Woiwodschaften dazwischen.

Heute zählt Trzciel 2400 Einwohner. Es ist Sitz der Gemeinde von beinahe 18.000 ha Fläche, mit 6500 Einwohnern.

Die Seen und Wälder um Trzciel sind der wahre Reichtum dieser Gegend, als seien sie für die Erholung geschaffen. Der Fluss Obra und die Seen nehmen 4 % der Gemeindefläche ein, 47 % stellen Wälder dar. Jeder, der gerne segelt, Windsurfing oder Rudern treibt, soll sich auf die Gebiete nördlich von Trzciel begeben. Die verbundenen Seen: Wielkie, Konin und Rybojadło bilden ein Gewässer von 299 ha. Die abwechslungsreiche Uferlinie, voller Buchten und Halbinseln, lässt die Amateure der Wassersports wahre Abenteuer erleben. Tretboote und Ruderboote können in den Erholungszentren an diesen Seen ausgeliehen werden.

Die Ruderer können die Obra herunterfahren. Sie durchquert die Gemeinde auf einer Länge von 20 km, vom Süden nach Norden, an der östlichen Grenze der Gemeinde. Die Wasserstraße der Obra ist unabhängig vom Können der Ruderer sicher. Das Boot kann man in Zbąszyn schlippen (südlich von Trzciel). Unterwegs kann man sich an der See Lutol aufhalten, dann nach Trzciel kommen, die Stadt besichtigen und Einkäufe für die weitere Reise machen. Die ganze Route bis zur Mündung der Obra bei Skwierzyna zählt samt den Seen 100 km. Die See Wielkie, durch die sie führt, liegt im Wasserschutzgebiet, aber organisierte Gruppen dürfen hier durchfahren, doch ohne ans Ufer zu kommen.

Die Seen um Trzciel und die Obra, in denen fast alle Süßwasserarten von Fischen leben, ziehen Angler aus ganz Polen an. Die schönen Wälder wimmeln von Pilzen und Beeren. Es mangelt auch nicht an Wildtieren: Rehen, Hirschen, Wildschweinen oder Fuchsen. Manchmal stößt man auf einen Marder, einen Iltis oder einen Dachs. Diese Gebiete erfreuen sich unter den Jägern eines guten Rufes. Zu empfehlen ist das Forsthaus Bieleń der Oberförsterei Trzciel, mit Hotelräumen und Gastronomie. Jeder Besucher lässt sich von der Schönheit und Originalität dieser Gebiete bezaubern.

Die hiesigen Wälder und die Vorzüge der Landschaft der Seen um den Fluss Obra wurden als besonders wertvoll angesehen, sodass hier 1986 der Pszczewski Landschaftsschutzpark, mit 12 ha Wald und Seen, und einem Puffergebiet von 33 Tsd. ha

entstand. Es herrschen hier Kieferwälder vor, auch wenn sie in der Nähe der Seen in Mischwälder aus Eichen, Buchen, Birken, Erlen, Fichten und Hainbuchen übergehen. Der Wielkie-See bildet mit seinen Inseln ein Vogelschutzgebiet. Es treten hier 140 Vogelarten auf, große Siedlungen der Graureiher und der Kormorane auf (fast 100 Nester). Auf der größten Insel gibt es einen 200 Jahre alten Eichenwald. Zu den größten Attraktionen gehört die Kormoran-Insel. 4 Kilometer nordwestlich von Trzciel wurde das Naturschutzgebiet „Rybojady“ gegründet, zum Schutz eines der größten Torfböden der Seeplatte Lubuskie. Die Umgebung von Trzciel ist von vielen Vogelarten besiedelt: dem schwarzen Storch, dem Schreiadler und dem Kranich. Es lohnt die Mühe, das Naturschutzgebiet „Czarna Droga“ („Schwarzweg“) in der Nähe von Brójce zu besuchen, um den Urwald mit Eichen von bis zu 27 m Höhe zu bewundern. Der Umfang der Stämme überschreitet 7 m. Im Naturschutzgebiet wächst auch ein einhundert Jahre alter Buchenwald mit dem seltenen Türkenbund. Die Gegend ist ein wahres Paradies für Fotografiker.

Die malerischen Ecken, Waldwege und Straßen laden zu Wanderungen ein. Besonders empfehlenswert sind der Lehrpfad aus Trzciel, am Oderufer bis nach Łysa Góra, und die schöne Strecke von Trzciel nach Pszczew, entlang der Seen Konin, Wielkie und Chłop.

Die Radler mögen bestimmt die zahlreichen Radwege, die durch die Gemeinde führen, mit vielen Bau- und Naturdenkmälern.

Denn diese dürfen beim Besuch in Trzciel und bei den Wanderungen durch die Gegend nicht vergessen werden. Sehenswert sind die Fachwerkhäuser aus dem 18.-19. Jahrhundert und die neogotische Pfarrkirche Hl. Adalbert in Trzciel, mit der barocken Ausstattung von 1824. In der Nähe, auf dem rechten Oderufer, befindet sich die mittelalterliche Burganlage aus der Mitte des 13. Jahrhunderts, und an der Straßen nach Jabłonki ein alter jüdischer Friedhof aus dem 18. Jahrhundert. Sehenswert sind darüber hinaus die spätgotische Johann-der-Täufer-Kirche in Chociszew, die Parkanlage des Palastes in Łagowiec, die Holzkirche Maria von Tschenstochau aus dem Jahre 1717 in Sierczynek, die neogotische Marienkirche von 1860 in Brójce sowie die neogotische Peter-und-Paul-Kirche von 1889 in Lutol Suchy.

Der internationale Tourismus, Handel und Wesen werden durch die Lage der Gemeinde an dem Verkehrsweg A2 begünstigt, 100 km von der westlichen Grenze Polens und 80 km von Poznań. Die vorhandenen Unterkünfte werden durch neue Hotels, Motels und Pensionen ergänzt. Es entstehen moderne Restaurants, Bars und Cafés. Die Landwirte laden immer öfter zu Ferien auf dem Bauernhof ein. Die bisher typisch landwirtschaftlichen Ortschaften wie Lutol Mokry oder Rybojady verwandeln sich in Erholungsdörfer. Die immer größere touristische Infrastruktur zieht immer mehr Besucher an, die sich in Ruhe und inmitten der schönen Szenerie der Wälder und Seen erholen wollen.

Die Zentren des Kulturlebens von Trzciel sind: das Gemeindezentrum für Kultur und Sport, die öffentliche Bibliothek und die hiesigen Schulen. Zu den traditionellen Veranstaltungen gehören: das Festival der Singgruppen „Szparagowe Żniwa“, das Festival der Behinderten Jugendlichen, die Tage von Trzciel, die das Gemeindefestival des Kindes- und Jungendliedes, das Wettbewerb der Vortragskünstler, Straßenläufe, Ringenwettbewerbe, Erntefest und Wettbewerbe für Feuerwehrleute.

In der Gemeinde gibt es keine großen Industriegebiete, es entwickelt sich aber das für die Region typische Handwerk. Die Möbel und die Gartenausstattung sind polenweit bekannte Erzeugnisse der hiesigen Tischler. Seit einigen Jahren gewinnt auch die Schmiedekunst an Popularität. Spezialität der Gemeinde sind auch die Spargel.

Die Gemeinde Trzciel arbeitet auch aktiv mit ihren deutschen Partnern zusammen. Seit 1993 mit Asendorf und seit 2000, auch im Rahmen der Euroregion „Pro Europa Viadrina“, mit der Gemeinde Falkenberg. Die bisherige Zusammenarbeit verlief immer in herzlicher Atmosphäre und stützte sich auf Treffen auf beiden Seiten der Grenze, den Jugendaustausch, Kulturveranstaltungen, Konferenzen und Symposien, die alle die Integration begünstigen.

Kommen Sie nach Trzciel!